

**mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: [REDACTED]

A tanács tagjai:

[REDACTED] a tanács elnöke
[REDACTED] előadó bíró
[REDACTED] bíró
[REDACTED] bíró
[REDACTED] bíró

A felperes:

[REDACTED]

A felperes képviselője:

Dr. Iványi Borbála ügyvéd [REDACTED]

Az alperes:

Magyar Állam

Az alperes képviselője:

[REDACTED]

A per tárgya:

Kártalanítás megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

[REDACTED] Törvényszék [REDACTED]

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

[REDACTED] Járásbíróság [REDACTED]

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését – a perköltségre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 86.200 (nyolcvanhatezer-kétszáz) forint fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 148.000 (száznegyvennyolcezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes értelmi fogyatékos, ADHD és súlyos viselkedési problémák miatt rendszeres gyermekpszichiátriai kezelésben és gyógyszeres terápiában részesült. 2014. május 8-át követően orvosi kezelésre nem volt szüksége. A 2020. március 12-én kelt pszichiátriai lelet megállapítása értelmében a felperes viselkedése enyhe mentális retardációnak felel meg, nála indulatkezelési zavarok is észlelhetők, enyhe mentális retardáció markáns viselkedésromlással állapítható meg.
- [2] A felperessel szemben a [REDACTED] Járásbíróságon [REDACTED] szám alatt gondnokság alá helyezés iránt indított per volt folyamatban, amelyben a bíróság a keresetet elutasította, a felperes nem áll gondnokság alatt.
- [3] A [REDACTED] Rendőrkapitányság 2019. május 30-án, június 22-én, július 14-én és július 26-án, öt jogerős határozattal összesen 210.000 Ft pénzbírságot szabott ki a személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelezettség megszegése szabálysértés elkövetése miatt. A felperes a kiszabott pénzbírságokat nem fizette meg, azt közérdekű munkával nem váltotta meg, ezért a [REDACTED] Járásbíróság – miután a felperes a bíróság felhívására átváltoztatást kizáró okot nem jelölt meg, illetve nem jelentett be, továbbá tárgyalás tartását nem kérte – jogerős végzéseivel a meg nem fizetett pénzbírságokat szabálysértési ügyenként 10, illetve 6 nap, összesen 50 nap szabálysértési elzárásra változtatta át.
- [4] A felperes és a [REDACTED] Járási Ügyészség perújítási kérelmei alapján a [REDACTED] Járásbíróság a 2020. augusztus 29-én kelt jogerős határozatával az elzárásra átváltoztató végzéseit hatályon kívül helyezte, az átváltoztatást mellőzte és a [REDACTED] Rendőrkapitányságot új határozatok meghozatalára kötelezte. A határozatok hatályon kívül helyezésének oka az volt, hogy a felperes fogyatékos személynek minősül, ezért a szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 141. § (1) bekezdés első fordulata alapján az átváltoztatás törvényi feltételei nem állnak fenn, az átváltoztatást a Szabs. tv. 10. § a) pontjában meghatározott okból mellőzni kellett.
- [5] A [REDACTED] Rendőrkapitányság 2021. január 21-én, január 25-én és február 5-én meghozott jogerős határozataival az új eljárásban elévülés miatt a felperessel szemben az eljárást megszüntette, és egyben tájékoztatta a felperest, hogy a Szabs. tv. 133/A. §-a szerint hat hónapon belül kártalanítási igényt terjeszthet elő.
- [6] A [REDACTED] Rendőr-főkapitányság 2019. május 19-én és július 18-án jogerős helyszíni bírság szelvényével a felperest tulajdon elleni, illetve köztisztasági szabálysértés elkövetése miatt 20.000-20.000 Ft, összesen 40.000 Ft bírsággal sújtotta. A felperes a helyszíni bírságokat nem fizette meg, illetve közérdekű munkával nem váltotta meg, ezért a [REDACTED] Járásbíróság végzéseiben – tekintettel arra, hogy a felperes a bíróság felhívására átváltoztatást kizáró okot nem jelentett be, és tárgyalás tartását nem kérte – a helyszíni bírságot 4-4 nap, összesen 8 nap szabálysértési elzárásra változtatta át. A felperes és a [REDACTED] Járási Ügyészség perújítási kérelme alapján a [REDACTED] Járásbíróság a 2020. augusztus 31-én kelt és ugyanazon a napon jogerős végzéseivel az átváltoztató végzéseket a korábbi határozataival megegyező indokokkal hatályon kívül helyezte és az átváltoztatást mellőzte.
- [7] A felperest 2019. december 12-én Budapesten igazoltatták, az átváltoztató határozatok alapján a rendőrség elővezette, és előállította a [REDACTED] Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe, ahol befogadták. A felperest 2020. január 6-án átszállították az [REDACTED] Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe. A [REDACTED] Megyei Főügyészség 2020. február 20-án a

felperessel szembeni perújítások szükségessége miatt intézkedett a felperes szabadlábra helyezéséről. Eddig az időpontig a felperes 71 napot töltött a bv-intézetekben.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [8] A felperes keresetében a Szabs. tv. 133/A. §-a alapján kártalanításként az alperest 2.250.000 Ft sérelemdíj és járulékai megfizetésére kérte kötelezni.
- [9] A felperes kifejezetten nem vagyoni sérelmeinek kompenzálását kérte. A végrehajtott 10-10 napos szabálysértési elzárásokért 500-500.000 forint, a csak félig végrehajtott 10 nap szabálysértési elzárásért 250.000 forint, a 4-4 napos helyszíni bírsággal kapcsolatosan végrehajtott elzárásokért 200-200.000 forint, a végrehajtott 6 nap szabálysértési elzárásokért 300-300.000 forint nem vagyoni kár kártalanításként történő megítélését kérte.
- [10] Keresetének indokolásaként előadta, hogy a vele szemben a pénzbírságot elzárásra átváltoztató bírósági határozatok jogsértőek voltak, mert azokkal szemben törvényi kizáró ok állt fenn. Előadta, hogy a törvénytörő szabadságelvonás alapján kártalanításra jogosult, amelyért az alperes köteles helytállni. Hivatkozott arra, hogy a szabadságelvonással sérült az emberi méltósághoz, a személyes szabadsághoz, a magán- és családi élethez fűződő, valamint az egészséghez való joga. A fogvatartás, a börtönlét testi, lelki gyötrődést jelentett a számára, családjá nem tudta őt támogatni, telefonon sem tudtak kontaktust létesíteni, nem látogatták. A felperes számára értelmi fogyatékosága miatt a börtönkörülmények elviselése különös nehézséget jelentett. Fogvatartása alatt nem kapta meg azokat a gyógyszereket, amelyek állapotának stabilizálásához szükségesek lettek volna, rossz pszichés állapotba került, két hónapig tartott, amíg ismét kezelhető, elfogadható állapotba került.
- [11] A kereset jogalapjaként hivatkozott az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: EJEE) 5. cikk 1. a) és 5. pontja rendelkezéseire azzal, hogy aki ezen szabályok megsértésével végrehajtott szabadságelvonás áldozata, kártalanításra jogosult. Álláspontja szerint a kártalanításnak ki kell terjednie a szabadságelvonással okozati összefüggésben felhozott vagyoni kárra és kompenzálnia kell a nem vagyoni hátrányokat.
- [12] A felperes előadta, hogy az Alaptörvény IV. cikkének (1) és (4) bekezdésével ellentétben a Szabs. tv. a kereset benyújtásakor hatályos szabályozása a nem vagyoni, illetve személyiségi jogi sérelem folytán keletkezett sérelmeket nem rendelte kompenzálni. Jelezte, hogy a Szabs. tv. 133/A. §-a 2013. szeptember 1-jén lépett hatályba, amely a kártalanítás módjára és mértékére az akkor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) szerződésen kívüli károkozásért való felelősségre vonatkozó szabályait rendelte alkalmazni. Az rPtk. a kár fogalma alatt nemcsak a vagyoni kárt, hanem a nem vagyoni kárt is magában foglalta, azonban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) külön választotta a vagyoni kár és a nem vagyoni hátrány fogalmát és sérelemdíj fizetését írta elő a személyiségi jogi sérelem kompenzációjára – a szerződésen kívül okozott kár tekintetében pedig a vagyoni kárra szűkítette le a károkozó felelősségét. A Ptk. hatályba lépésével a büntetőeljárásról szóló törvény (a továbbiakban: Be.) kártalanítási szabályai is módosultak, alkalmazni rendelték a sérelemdíj jogintézményét is. Az új Be. ugyancsak biztosította a kettős kompenzációt kártalanítás esetén. Ezzel szemben a Szabs. tv. nem követte a Ptk., illetve a Be. módosulását, így a kártalanítás mögöttes szabályaként továbbra is a szerződésen kívül okozott kárért való felelősség szabályait határozta meg.
- [13] A felperes előadta azt is, hogy a kártalanítás esedékességének nem feltétele a jogerős döntést követő felülvizsgálat során hozott megszüntető határozat, annak feltétele csupán az, hogy jogsértő legyen a szabálysértési elzárás, amely jelen esetben megállapításra került. A felperes

álláspontja szerint a Be. alkalmazása során széleskörű joggyakorlat alakult ki, amelyet a Szabs. tv. szerinti kártalanítás során is alkalmazni szükséges. Előadta: a Szabs. tv. szabályozási hiányossága nem jelenthet a felperes számára külön hátrányt. Érvelése szerint a felperesnek nem róható fel, hogy nem jelezte a fogyatékoságát, miután funkcionálisan analfabéta, így a bonyolult jogi szövegeket, dokumentumokat nem tudja értelmezni és nem volt elvárható tőle az sem, hogy gondnokához forduljon segítségért.

- [14] A felperes keresetében felhívta jogalapként a Ptk. 6:564. §-át azzal, hogy a felperes teljes kárának megtérítésére jogosult, amelybe a nem vagyoni kár beletartozik attól függetlenül, ha a károkozás nem volt felróható senkinek.
- [15] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jelen esetben a kártalanításnak a Szabs. tv. 133/A. §-ában meghatározott feltételei nem állnak fenn. Az (1) bekezdés szerint kártalanítás akkor jár, ha perújítás folytán a szabálysértési eljárást megszüntették, a kártalanítás pedig akkor esedékes, ha a jogerős döntést követő felülvizsgálat eredményképpen hozott határozat jogerőre emelkedett. Az alperessel szemben kizárólag a Szabs. tv. szerinti kártalanítási igény érvényesíthető, a felperesnek az alperes nem vagyoni sérelmet nem okozott, ezért sérelemdíj vele szemben nem érvényesíthető. Az alperes szerint a felperes nem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének, mert nem került volna sor az átváltoztatásra, ha tudomással bírnak a felperes állapotáról, kizáró okot azonban a felperes még a bíróság felhívása ellenére sem jelzett, nem közölte, hogy az átváltoztatás törvényi akadályba ütközik.
- [16] Az alperes álláspontja szerint önmagában azért nem tekinthető a Szabs. tv. 133/A. § (2) bekezdése alaptörvényellenesnek, mert mögöttes jogszabályként a Ptk.-nak a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezéseire utal. Amennyiben személyiségi jogai sérült, a felperes a Ptk. vonatkozó rendelkezésére alapítottnan a jogsértést elkövetőkkel szemben léphet fel.
- [17] Az alperes utalt arra, hogy a felperes nem került gondnokság alá, a hatósági eljárások az irányadó jogszabályok keretei között maradtak, az iratok nem utaltak a felperes fizikai vagy mentális problémáira. Az alperes hivatkozott arra is, hogy a [REDACTED] Járásbíróság hatályon kívül helyező döntéseiben nem született tájékoztatás a kártalanítási igényről. Ezek a tájékoztatások csak a Tapolcai Járásbíróság megszüntető végzéseiben szerepelnek. Előadta, hogy a keresettel érintett több szabálysértési ügyben nem is született megszüntető végzés.
- [18] Az alperes szerint a felperes által felhívott eseti döntések a jelen ügyben nem alkalmazhatóak, tekintettel arra, hogy azok a Be. alapján indított kártalanítási perekben születtek, a jelen esetben pedig a Szabs. tv. rendelkezései az alkalmazandóak.
- [19] A keresetet összecszerúségében is megalapozatlannak minősítette, tekintettel arra, hogy a felperest a szabálysértési hatóság összesen 250.000 forint pénzbírsággal sújtotta, egy napi elzárással 5000 forint pénzbírság váltható ki, így a kártalanítási igény is legfeljebb ebben az összegben lenne elfogadható.

Az első- és másodfokú ítélet

- [20] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [21] Miután a felperes keresetében kizárólag személyiségi jogainak megsértése miatti sérelemdíjat igényelt kártalanításként, az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy nemzetközi szerződés, az EJEE, az Alaptörvény, illetve a Szabs. tv. és a Ptk. rendelkezései alapján a szabálysértési eljárásban a pénzbírság, illetve a helyszíni bírság szabálysértési elzárásra történő jogszerűtlen átváltoztatása és annak végrehajtása miatt a felperes kártalanításként jogosult-e sérelemdíj követelésére.
- [22] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperesnél fennálló enyhe mentális retardáció állapota miatt fogyatékos személynek minősül, ezért a Szabs. tv. 10. § a) pontja alapján nem volt helye

vele szemben szabálysértési elzárásnak. Ehhez képest a szabálysértési elzárást elrendelő bírósági határozatok jogszabályba ütköztek, a felperes pénzbírságait és helyszíni bírságait nem lehetett volna szabálysértési elzárásra átváltoztatni, így egyértelműen törvénysértőek voltak a vele szemben végrehajtott szabálysértési elzárások.

- [23] Az elsőfokú bíróság rögzítette azt, hogy a kártalanítási igény feltételeit a Szabs. tv. 133/A. § (1) bekezdése határozza meg, ennek alapján kártalanítás akkor jár, ha a perújítást követő eljárás folytán az eljárást a felperessel szemben megszüntették. Megállapította, hogy a [REDACTED] Rendőrkapitányságon a perújítási eljárásokat követően öt esetben sor került az eljárás megszüntetésére, ugyanakkor a helyszíni bírsággal kapcsolatos perújítási eljárást követően a két eljárás megszüntetésére külön nem került sor.
- [24] Az elsőfokú bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy a szabálysértési kártalanítás törvényi előfeltételei a helyszíni bírsággal kapcsolatos büntetés átváltoztatása kapcsán nem álltak fenn.
- [25] Az elsőfokú bíróság az Alaptörvény 28. cikkének értelmezése mellett a Szabs. tv. 133/A. §-át, továbbá az egyes rendészeti tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi XCIII. törvény 162. §-ának indokolását vette figyelembe és arra a következtetésre jutott, hogy a szabálysértési pénzbírságok elzárásra történő átváltoztatásával kapcsolatban a jelen esetben Szabs. tv. 133/A. § (1) bekezdésében foglalt feltételek teljesültek ugyan, de a (2) bekezdés alapján a felperes sérelemdíj megtérítése iránti igényt az alperessel szemben nem érvényesíthet.
- [26] Az elsőfokú bíróság vizsgálta az egyes törvényi rendelkezések hatályba lépését. Ezzel kapcsolatban megállapította, hogy a Szabs. tv. kártalanítást lehetővé tevő módosítása 2013. szeptember 1-jén lépett hatályba. A módosításkor ismert volt a Ptk. azon dogmatikai megoldása, hogy a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezéseket a Ptk. hatodik könyvében, míg a sérelemdíjra vonatkozó rendelkezéseket a Ptk. második könyvében helyezte el, ezzel a vagyoni kár és nem vagyoni hátrány szabályozása egymástól elkülönült. Ez a rendelkezés 2014. március 15-én lépett hatályba. Az elsőfokú bíróság értékelése szerint a Szabs. tv. szerinti kártalanítás jogintézmények megalkotásánál és az új Ptk. hatályba lépésével a sérelemdíjra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatóságát nem tette lehetővé a Szabs. tv. szerinti kártalanítás esetében. Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy ettől függetlenül a felperes nem vagyoni igényét a kárt okozóval szemben a Ptk.-nak a sérelemdíjra vonatkozó szabályai szerint érvényesítheti.
- [27] Az elsőfokú bíróság az ítélkezési gyakorlatból kiemelte azt az alapelvet, hogy önmagában a hatósági eljárás kezdeményezése, a feljelentés megtétele, a hatósági eljárás során tett nyilatkozatok személyiségi jogvédelmet nem indokolnak. Személyiségi jogsértés csak akkor állapítható meg, ha az eljárás kezdeményezése vagy a hatósági eljárás során tett nyilatkozatokat rendeltetésszerű joggyakorlás körén kívül tették meg, visszaélészerű joggyakorlás történt, illetve az adott eljárás tárgyára nem tartozó és személyiségi jogi sérelmet megalósító többletelemek valósulnak meg.
- [28] Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szabálysértési kártalanítás jogintézménye a Ptk.-nak a kártalanításra vonatkozó rendelkezéseitől és a Be.-nek a kártalanításra vonatkozó rendelkezéseitől eltérően sajátos kártalanítási jogintézményt hozott létre, amely csak meghatározott feltételek bekövetkezése esetén, meghatározott károk megtérítésére biztosít kártalanítási igényt – az ezen feltételeknek meg nem felelő igényeket a Ptk. egyéb szabályai alapján lehet a kárt okozóval szemben előterjeszteni.
- [29] Az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak a felperes azon hivatkozását, hogy a Szabs. tv. 133/A. §-ának rendelkezései hiányosak lennének, illetve önmagukban Alaptörvénybe vagy nemzetközi szerződésbe ütköznének. Erre figyelemmel nem találta alaposnak a felperes azon kérelmét, hogy a jogszabály alaptörvényellenességének megállapítása iránt kezdeményezéssel

éljen az Alkotmánybíróság felé, az eljárást nem függesztette fel és az Alkotmánybíróságot nem kereste meg.

- [30] Nem fogadta el a felperes azon okfejtését, hogy a szabálysértési kártalanításra vonatkozó rendelkezések elégtelensége miatt automatikusan a büntetőeljárásra vonatkozó kártalanítási szabályokat kell alkalmazni. Álláspontja szerint a Szabs. tv. a kártalanításra vonatkozóan részletes szabályokat tartalmaz, amely eltér ugyan a Be. szabályaitól, de ez nem tekinthető szabályozási hiányosságnak, hanem csupán szabályozási eltérésnek. Mindezekre figyelemmel úgy ítélte meg, hogy a Szabs. tv. 133/A. §-a szerinti kártalanítás feltételeinek fennállását a felperes nem tudta igazolni, ezért a keresetet elutasította.
- [31] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.480.000 forint tőkét és ennek 2020. augusztus 30. napjától járó törvényes mértékű kamatát. Mellőzte a felperes elsőfokú perköltségben való marasztalását, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [32] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság nagyobb részt az anyagi jogszabály megsértésével és a bizonyítékok téves értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes nem jogosult a Szabs. tv. 133/A. §-a alapján az elszenvedett személyiségi jogsérelem miatt kártalanításra. Az EJEE 5. cikk 5. pontja alapján rögzítette, hogy aki e cikk rendelkezéseinek megsértésével végrehajtott letartóztatás vagy őrizetbevétel áldozata, kártalanításra jogosult. Felhívta az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdését azzal, hogy az abban foglaltak szerint akinek szabadságát alaptalanul vagy törvényt sértően korlátozzák, kárának megtérítésére jogosult.
- [33] A másodfokú bíróság eldöntendőnek azt minősítette, hogy a nemzetközi egyezmény, az Alaptörvény és a konkrét hazai jogszabály, a Szabs. tv. 133/A. §-a alapján jogosult-e a felperes sérelemdíj mint kártalanítás megtérítését követelni.
- [34] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a kártalanítás célja, hogy kompenzációt nyújtson a személyi szabadság adott időben jogszerűnek tűnő, de utóbb megalapozatlannak bizonyult elvonása vagy korlátozása esetén a szabadságától indokolatlanul megfosztott személynek.
- [35] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Szabs. tv. 133/A. § (1) bekezdése tartalmazza a kártalanítás megítélésének előfeltételeit, a (2) bekezdés szerint a kártalanítás módjáról és mértékéről rendelkezve utal a Ptk.-nak a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezéseire. A másodfokú bíróság szerint ez az utaló szabály nem zárja ki azt, hogy a jogosult ne érvényesíthetne kártalanítási igényt személyiségi jogi sérelme miatt.
- [36] Megállapította, hogy az EJEE és az ennek nyomán az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlata és az Alaptörvény rendelkezései alapján az érintett személy a teljes kárának megtérítésére jogosult akkor is, ha az állam részéről felróhatóság nem áll fenn. Kiemelte, hogy az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése a kár megtérítésére vonatkozó kötelezettséget nem korlátozza a büntetőeljárásokra. Az Alaptörvény 28. cikkében rögzített értelmezési alapelv alkalmazásával figyelembe vette a Szabs.tv. 133/A. §-ának indokolását a kártalanítás lényegét érintően, amely szerint a kártalanítás a jogállamisághoz kapcsolódó, az eljárás törvényességének az elvét erősítő jogintézmény, amely az ártatlanul letöltött, elszenvedett elzárás jóvátételére és kompenzálására szolgál. A Szabs. tv. 2013. évi módosításakor a r.Ptk.-nak a kártérítés módjára és mértékére vonatkozó rendelkezésére utalt. A r.Ptk. minden hátrány, így a nem vagyoni kártérítés megtérítésére is tartalmazott rendelkezést. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy a Szabs. tv. kártalanításra vonatkozó rendelkezéseinek célja a teljes kártalanítás biztosítására irányult, ez felel meg az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezésnek is. Ezen pedig – megítélése szerint – az utóbb hatályba lépett Ptk. szabályai sem változtattak, ezért a személyiségi jog megsértésére alapított kártalanítási igény is az alperessel szemben érvényesíthető.

- [37] A másodfokú bíróság annyiban találta megalapozottnak a keresetet elutasító rendelkezést, hogy a Szabs. tv. 133/A. § (1) bekezdése azt az előfeltételt tartalmazza, hogy a kártalanítás a szabálysértési elzárásra való átváltoztatás esetén csak akkor igényelhető, ha a perújítást követő eljárás folytán az eljárást a felperessel szemben megszüntették. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a kártalanítás jogszabályi feltételekhez köthető. Ezt az EJEB gyakorlata is elismeri, csupán azt a feltételt szabja, hogy a korlátozásnak arányosnak és szükségesnek kell lennie, viszont a kártalanítás érvényesítésének bonyolult, adminisztratív feltételekhez történő kapcsolása ellentétes az EJEB gyakorlatával.
- [38] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy kártalanítási per alapját képező, a szabálysértési perújítási végzésben rögzített tényállás egyértelműen azt tartalmazta, hogy a felperes által elszenvedett szabadságkorlátozások törvénytörő döntések eredményeként születtek, viszont a [REDACTED] Rendőr-főkapitányság által kiszabott helyszíni redbírsággal kapcsolatos 4-4 nap szabálysértési elzárás átváltoztatásával kapcsolatban a Szabs. tv. 133/A. §-a szerinti kártalanítás feltételei nem állnak fenn. A megszüntető határozattal nem egyenértékű a perújítás során hozott döntés, így a két helyszíni bírsággal kapcsolatban a kártalanítás törvényi feltételei nem következtek be, azzal kapcsolatban a felperes nem jogosult kártalanításra.
- [39] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a [REDACTED] Rendőrkapitányság által kiszabott pénzbírságok vonatkozásában a kártalanításnak valamennyi előfeltétele megvalósult. Azt is megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperes az igényét a jogvesztő hat hónapos törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [40] Az összegszerűség vizsgálata során a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes összesen 71 napot töltött büntetés-végrehajtási intézetben, ebből 26 nap a jelen perben nem szereplő határozaton alapult. Az így maradt 45 naptól nem vehető figyelembe a korábbi helyszíni bírság kapcsán született átváltoztatás (2x4 nap), ezért a felperes 37 napi fogvatartás után jogosult kártalanításra.
- [41] A másodfokú bíróság foglalkozott a sérelemdíj jogintézményének funkciójával, illetve az összegszerűség tekintetében az ítélezési gyakorlat által alkalmazott összegekkel. Figyelembe vette a döntés meghozatalánál az irányadó ár- és értékviszonyokat, a társadalom teherbíró képességét, az ügyben feltárt egyedi körülményeket, tényeket és a megvalósult személyiségi jogsértéssel okozott hátrányokat. Kiemelte, hogy vannak külön bizonyítást nem igénylő körülmények is a kártérítés mértékének meghatározásánál. Ilyennek minősül fogva tartás esetén az, hogy a szabadság elvonása pszichés megterhelést továbbá kiszolgáltatottságot, kényelmetlenséget, kényszerű összezártságot jelent, valamint különböző atrocitások is előfordulhatnak. Mindezeket mérlegelve a sérelemdíj összegét napi 40.000 forintban, összesen (37x40.000 forint) 1.480.000 forintban állapította meg.
- [42] A másodfokú bíróság sem fordult a Szabs. tv. 133/A. § rendelkezései miatt az Alkotmánybírósághoz. A jogszabály általa történt értelmezése szerint a törvényi rendelkezések nem ütköznek az Alaptörvénybe és a nemzetközi szerződésbe.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [43] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak teljes hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályként a Szabs. tv. 133/A. § (2) bekezdését, valamint a Ptk. 6: 522. § (2) bekezdését jelölte meg. Álláspontja szerint a jogerős ítélet ellentétes a Kúria precedensképes Pfv.III.20.617/2016/3. számú ítéletével.
- [44] Érdemben előadta, hogy a Szabs. tv. 133/A. § (2) bekezdése a Ptk.-nak a szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó szabályaira utal vissza, amely a jelenleg hatályos szabályok szerint

megtérítendőként a károsult vagyonában bekövetkezett értékcsökkenést, az elmaradt vagyoni előnyt, valamint a vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket jelöli meg, a sérelemdíj megítélésére azonban nem ad lehetőséget. Az alperes álláspontja szerint a Szabs. tv. kártalanításra vonatkozó rendelkezései valóban eltérnek a Ptk. és a Be. kártalanítási szabályaitól, de ez nem minősíthető szabályozási hiányosságnak. A kártalanítás jogintézménye előfeltételekhez köthető és meghatározott típusú kár megtérítésére korlátozható. Megjegyezte azt is, hogy a felperes nincs elzárva nem vagyoni igényének érvényesítésétől a Ptk. egyéb szabályai szerint a hátrány közvetlen okozójával szemben. Az alperes álláspontja szerint a jogalkotó ebben az esetben egyéb lehetőséget nem adott meg a károsultak számára, vagyis jogtalanak minősülő szabálysértési eljárás kapcsán sérelemdíj nem követelhető. Ehhez képest álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon kötelezte az alperes sérelemdíj megfizetésére.

- [45] A felperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság értékelt helytállóan a hatályos jogszabályokat és vette figyelembe megfelelően a kártalanítás célját, rendeltetését. Megjegyezte, hogy a precedensként megjelölt ítélet a jelen perben nem bír relevanciával tekintettel arra, hogy az csak a vagyoni károkra vonatkozóan tartalmazott érvelést a kártalanítás tekintetében.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [46] Az alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alapos.
- [47] A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A (2) bekezdés szerint a felülvizsgálat a jogerős ítélet meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.
- [48] A jelen esetben önmagában nem volt vitatott, hogy a felperessel szemben a különböző szabálysértési eljárásokban kiszabott pénzbírságot nem lehetett volna a felperes mentális állapotára figyelemmel szabálysértési elzárásra átváltoztatni, ez jogsértő módon történt. A felülvizsgálati kérelem tartalmára figyelemmel a Kúriának abban a kérdésben kell határoznia, hogy a Szabs. tv. rendelkezéseivel szemben nemzetközi egyezményre, illetve az Alaptörvény rendelkezéseire figyelemmel kártalanításként a jogellenes fogva tartásért a felperes javára sérelemdíj megítélhető-e. Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy erre nincs jogi lehetőség, a másodfokú bíróság ugyanakkor a felperesi igény megalapozottságát állapította meg a jögalap tekintetében.
- [49] Az EJEE 5. cikk 5. pontja értelmében mindenkinek, aki e cikk rendelkezéseinek megsértésével végrehajtott letartóztatás vagy őrizetbevétel áldozata, joga van kártalanításra. Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése szerint akinek szabadságát alaptalanul vagy törvényt sértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.
- [50] A Szabs. tv. a perbeli időszakban hatályos 133/A. § (1) bekezdése szerint a bíróság jogerős döntése alapján letöltött szabálysértési eljárás büntetéséért a bíróság vagy a szabálysértési hatóság jogerős döntése alapján elvégzett közérdekű munka büntetésért, valamint a meg nem fizetett pénzbírság, helyszíni bírság, szabálysértési elzárásra átváltoztatás esetén, annak végrehajtásáért, illetve a közérdekű munkával történő megváltásáért az elkövetőnek kártalanítás jár, ha az Alkotmánybíróság határozata, a perújítás, az ügyészi felhívás, indítvány, valamint a helyszíni bírságolás felülvizsgálata (a továbbiakban együtt: jogerős döntést követő felülvizsgálat) folytán az eljárást vele szemben megszüntették. A (2) bekezdés szerint a kártalanítás módjára és mértékére a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésen kívül okozott

kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A kártalanítás a jogerős döntést követő felülvizsgálat eredményeképpen hozott határozat jogerőre emelkedésével válik esedékessé.

- [51] A Ptk. 6:522. § (1) bekezdése szerint a károkozó a károsult teljes kárát köteles megtéríteni. A (2) bekezdés szerint a teljes kártérítés körében a károkozó köteles megtéríteni a károsult vagyonában beálló értékcsökkenést [a) pont]; az elmaradt vagyoni előnyt [b) pont] és a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket [c) pont]. A Ptk. 6:564. §-a szerint, ha jogszabály a jogszerűen okozott kárért kártalanítási kötelezettséget ír elő, a kártalanítás módjára és mértékére a kártérítésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.
- [52] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságot a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezi. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [53] A másodfokú bíróság a Szabs. tv. tételes rendelkezésétől, illetve a Ptk.-nak a szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó ismertett szabályaitól való eltérést – azaz a sérelemdíj megtérítésének kötelezettségét – érdemben azzal indokolta, hogy az EJEE-ben vállalt szerződéses kötelezettség, illetve az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése, valamint az EJEB gyakorlata egyértelműen arra mutat, hogy kártalanításként az elkövető a teljes kár megtérítésére jogosult, ez pedig magában foglalja a nem vagyoni hátrányok miatti sérelemdíj megtérítésének kötelezettségét. A jogerős ítélet szerint a Szabs. tv. 133/A. §-a szerinti törvényi feltételek fennállása esetén nem kizárt a személyiségi jogi sérelmek kompenzálása, a felperes nem szenvedhet hátrányt azért, mert az új Ptk. a nem vagyoni hátrányok megtérítésére vonatkozó rendelkezését a korábbiakkal ellentétben nem a szerződésen kívül okozott károk körében helyezte el, hanem rendszertani változás okán a személyiségi jogok megsértésének jogkövetkezményeként határozta meg (Ptk. 2:52. §). A másodfokú bíróság szerint nem vitatható, hogy a jogellenes szabadság elvonással egyidejűleg a felperes személyiségi jogai is sérelmet szenvedtek (személyes szabadság, emberi méltóság, egészséghez való jog), ezért a felperes sérelemdíjra vonatkozó igénye megalapozott.
- [54] Az alperes ezzel szemben a felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy a konkrét jogintézményre vonatkozó tételes jogi szabály (Szabs. tv. 133/A. §) nem kerülhető meg, a jogalkotó a perbeli időszakban jogszabályban korlátozta a szabálysértési kártalanítás körében érvényesíthető igények körét akkor, amikor ez a jogszabály – eltérően a Ptk. és a Be. kártérítési szabályaitól – kártalanításként nem tette lehetővé a nem vagyoni hátrányok miatti igény érvényesítésének lehetőségét. Az alperes előadta azt is, hogy a felperes nem volt zárva attól, hogy nem vagyoni sérelmek miatti igényét egyéb törvényes úton érvényesítse a Ptk. szabályai alapján annak közvetlen okozójával szemben. Összefoglalóan arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Magyar Állam mint alperes ellen kizárólag a Szabs. tv. által meghatározott kártalanítás érvényesíthető.
- [55] A Kúria szerint a másodfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a nemzetközi szerződés, illetve az Alaptörvény rendelkezései alapján figyelmen kívül hagyható a Szabs. tv.-nek a sérelemdíj kártalanításként történő megítélését lehetővé nem tévő rendelkezése.
- [56] Az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdése szerint az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja. A (2) bekezdés szerint az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek. A (3) bekezdés szerint az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni. Az Alaptörvény T) cikkének (1) bekezdése szerint általánosan kötelező magatartási szabályt az

Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. A (2) bekezdés szerint jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete. A (3) bekezdés szerint jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

- [57] Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése nyilvánvalóan részletszabályt nem tartalmaz, annak kibontása a Ptk., a Be. és a Szabs. tv. rendelkezései alapján lehetséges. Önmagában a felhívott EJEE sem tartalmaz konkrét, közvetlenül alkalmazható rendelkezést a kártalanítás tartalmát illetően.
- [58] A 2022. évi L. törvény módosította a Szabs. tv. kártalanításra vonatkozó rendelkezéseit, és lehetővé tette a kártalanítás iránti perben a nem vagyoni hátrányok miatt a sérelemdíj iránti igény érvényesítését. A módosító törvényhez fűzött és a jogszabály értelmezésében az Alaptörvény alapján is irányadó indokolás szerint „a kártalanítás hatályos szabályai vonatkozásában a módosítás mindössze két jelentős változást hajt végre (...) a büntetőeljárás szabályaival egyezően kiterjeszti a kártalanítási igényként érvényesíthető igények körét a szabadság alaptalan korlátozása, illetve elvonása miatt bekövetkezett nem vagyoni sérelemért járó sérelemdíjra is”. Az indokolás ezen szövegéből nyilvánvalóan következik, hogy a módosítást megelőzően erre a jogalkotó szerint sem volt lehetőség. A módosított szabály a jelen eljárásban nem alkalmazható, tekintettel arra, hogy az 2023. július 1-jén lépett hatályba.
- [59] A Kúria megállapította tehát, hogy 2023. július 1-jét megelőzően a Szabs. tv. hatályos szabályai szerint kártalanításként sérelemdíj – amely a kártérítéstől elkülönült jogintézmény – az arra vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában nem volt megítélhető, a kártalanítás nem terjedt ki a nem vagyoni hátrányok kompenzálására.
- [60] A perben precedensként felhívott kúriai ítéletnek (Pfv.III.20.617/2016/3.) a jelen esetben nem volt relevanciája, mert abban a sérelemdíj kártalanítás jogcímén történő megítélhetőségéről nem esik szó, kizárólag a kártalanításként érvényesített vagyoni károkról.
- [61] A Kúria megállapította tehát, hogy 2023. július 1-jét megelőzően a Szabs. tv. akkor hatályos szabályai szerint kártalanításként sérelemdíj az arra vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában nem volt megítélhető.
- [62] Mindezek alapján a jogerős ítélet a Szabs. tv. 133/A. § akkor hatályos rendelkezéseibe ütköző módon kötelezte az alperest a felperes sérelemdíj iránti igényének megtérítésére, ezért a jogsértő jogerős ítéletet a Kúria a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [63] Alaptörvény R) cikk (1), (2), (3) bekezdés, IV. cikk (4) bekezdés
2012. évi II. törvény (Szabs. tv.) 133/A. § (1), (2) bekezdés
2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:522. §, 6:564. §

A döntés elvi tartalma

- [64] A szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény 133/A. §-a alapján 2013. július 1-jét megelőzően a szabálysértési bírság szabálysértési elzárásra való jogsértő átváltoztatása esetén a Magyar Államtól igényelhető kártalanítás nem vonatkozik a nem vagyoni hátrányai miatt előterjesztett igényekre. Önmagában az EJEB ítélkezési gyakorlata, illetve az Alaptörvény

[REDACTED]

meghatározott rendelkezése alapján konkrét, hatályos jogszabályi rendelkezés nem hagyható figyelmen kívül.

Záró rész

- [65] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés *a*) pontja, valamint a 3. § (5) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperesnek a másodfokú eljárásban (10.000 Ft), és a felülvizsgálati eljárásban (76.200 Ft) a jogi képviselője meghatalmazásával felmerült ügyvédi munkadíj megfizetésére.
- [66] A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes költségmentessége folytán az állam viseli.
- [67] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[REDACTED] 2023. szeptember 27.

[REDACTED] s.k. a tanács elnöke, [REDACTED]

[REDACTED] s.k. bíró, [REDACTED]

[REDACTED] s.k. bíró, [REDACTED]

[REDACTED] s.k. bíró